తారుమారింది

పింగరాజు రామచంద్రమూర్తి

"మావగారు వచ్చారు. కాళ్లు కడుక్కోవేందుకు నీళ్లు పెట్టుకురా అమ్మాయ్" అని కేకేసింది సరస్వతమ్మగారు కోడలిని.

"ఉదయాన్నే వచ్చారా?" కాళ్లు కడుక్కుంటూ అడిగారాయన.

"పొద్దున్న రయిల్లో దిగాము. అబ్బాయి స్టేషన్‌కి వచ్చాడు. అయినా వాడురాక పోయినా నేనెరగని వూరు కనకనా!"

"ఇప్పుడు నువ్వు ఎరగవని ఎవరన్నారే? అమెరికా వెళ్లిరాగలవు!"

కోడలు కిసుక్కున నవ్వడం చూసి "ఆ పాకేం పనుందిట. వూరికే వూళ్లమ్మట తిరగడం తప్పు! మహా దేశాటనం చేయించిన వాళ్లు కూడా ఇలా చెప్పుకోరు" అంది.

రాధ గబుక్కున లోపలికి వెళ్లిపోయింది.

"ఎప్పుడు ఏమనాలో తెలియకుండా పోతోందేమిటి మీకు?"

"అంటే ఏమయిందిట? కోడలు. ముందు సిగ్గువత పెరిగిందే గాని తగ్గ లేదులే!..... ఏమన్నారు వియ్యాలవారు?"

"అనేందుకేముంది...... 'ఇక్కడి ఇబ్బందులు మీరు చూస్తున్నవే కదా అక్కయ్యగారూ, పిల్లని వంటరిగా పంపక తప్పడంలేదు. ఏమాత్రం వీలున్నా వాళ్లమ్మని మీ వెంట పంపేవాడిని' అంటూ ఇదయ్యాడు వీళ్లనాన్న."

"అరేపాపం, దానికింత బాధపడడం ఎందుకు? మనం లేమూ!"

"మనం ఉండడం వాళ్లు ఉండడం అవుతుందా? వాళ్లపిల్లని నేను సరిగా చూడకపోతే!"

నేరకపోయి ఈ ప్రస్తావన తెచ్చానను కున్నాడు రాజారావుగారు. కోడలు ఎక్కడ వినిపోతుందోనని చప్పున "అబ్బాయి ఆఫీసుకి వెళ్లిపోయాడా?" అన్నాడాయన.

"రాగానే నాలుగు మెతుకులు ఉడకేసి ఆవకాయ వేసి అన్నం పెట్టాను. కమ్మగా ఇంటి తిండి తిని వెళ్లాడు!"

"పోనీ ఒకరెండు రోజుల పాటు శలవు పెట్టమనక పోయావూ—కొత్త కాపరమూ.........."

"ఎందుకుట, ఆడవాళ్ల కెదురుగా—నాకు పని సాగకుండా!"

"సర్లే, తెలివి తేటలకి సంతోషించాం గాని వడ్డిస్తావా? అన్నం పడేయాలా?"

భోజనం చేస్తుంటే కోడలు పుట్టింటి నుంచి తెచ్చిన వస్తువులు చూపించసాగింది ఆవిడ "ఇదిగో ఈరెండు అన్నం ఉడకేసే గిన్నెలు, ఇవి మంచినీళ్ల గ్లాసులు" అని నవ్వి "మంచినీళ్లకి కాదుగాని పందుకు పనికొస్తాయి. మీలాటి వారికి ఒక గుటుక్కో చాలవుట ఇందులో నీళ్లు—ఇందాక అబ్బాయి అంటున్నాడు" అందావిడ.

"వాటికేమే, నిక్షేపంగా ఉన్నాయి. ఈ ఖరీదులు పెరిగి పోయిన రోజుల్లో కాఫీలకి చక్కగా ఉంటాయివి"

"ఖర్మ, వెనకేసుకు రావడానికి కూడా ఒక హద్దుంది. ఇవిటండీ కాఫీకి? ముఖాన కొడతారు!"

"ఎవడుట ఆకొట్టేవాడు. వాసుముందు నుంచే పెట్టు చెబుతాను. హోటళ్లలో

ఇంతకన్న ఎక్కువ ఇస్తారా? అయినా ఆమాత్రం ఇచ్చినని సంతోషించక!''

ఆయన వరస ఆవిడకి ఉత్సాకరంగా లేదు.

''సర్లెండి. అదుగో మిగిలిన సారె! ఈ సామానుతో కాపరం ఎలా చేస్తారుట? అందుకనే చెప్పేను అబ్బాయితో ''సాయంత్రం అలా వెళ్ళి కావలసినవన్నీ కొని పట్టుకొకుని వస్తాను లెమ్మని.....అసలు ఇంటికి సరిపడినవి లేకుండా బంధువులు వస్తే కూడా వెతుక్కోకుండా ఇస్తారు. దేనికయినా సరదా ఉండాలి! నేనివ్వాలా అమ్మాయికీ— ఇప్పటికీ—ఒక్కగ్లాసు కూడా కొనలేదు అమ్మడు!''

''అవునే మనకు కావసినవన్నీ ఇస్తారా? వాళ్ళకు తోచినవి ఇస్తారు! అదే ఆనందంతో తీసుకోవాలిగాని సివరస బాగాలేదు సరుసూ'' అన్నారాయన మెల్లిగా.

''అదనడం మాత్రం తెలుసు నీకు. జీవితం పొడుగునా ఇస్తారా?''

''వాళ్ళు కొనడం ఎంతబాధ్యతో మనకు తోచినవి మనబ్బాయికి మనమూ ఇవ్వాలి. తెలిసిందా''

''బుద్ధులు ఇలా ఉన్నాయి కాబట్టే జరుగుబాటు అంతమాత్రంగా ఉంది.''

''వాడికి వచ్చిన కట్నం ముందు నువ్వు నీకూతురుకిచ్చినదెంత'' అని అడుగుదామనుకుని కోడలు వినిపోతుందని ఊరుకున్నారాయన.

ఆయనగారు అలా వూళ్ళోకి వెళ్ళి బంధువులని పలకరించి స్నేహితుల ఇంట్లో కాఫీలు తాగి ఇంటికి చేరుకునే సరికి అంతా హడావుడిగా ఉంది.

''నాన్నగారూ, మీరూ రండి. ఒలాబజారు వెళ్ళి ఏవో వస్తువులు కావాలంటోంది అమ్మ—కొనుక్కొద్దాం'' అన్నాడు శ్రీనివాసు.

''మీ అమ్మ హడావుడికేం గాని అసలున్నవి సరిపోతాయేమో చూడండిరా. ఏవమ్మాయ్. ఉన్నవాటితో వాడికి వండి పెట్టలేవు?'' అన్నారాయన నవ్వుతూ కోడల్ని ఉద్దేశించి.

తన్ని నేరుగా ఆయన అడిగేసరికి ఖంగారుపడి అత్తగారివంక చూసింది రాధ.

''అప్పుడే పెద్ద ఆరిందా అయిందేమిటి ఆవిడ—ఏవి కావాలో అక్కర్లేదో చెప్పేందుకు? లేకపోయినా వాళ్ళనాన్న ఇచ్చిన సామాను చాలవని చెబుతుందా? నేను వెళ్ళిపోయాక గుపుచిప్పుగా ఒక్కొక్కటే కొనిపిస్తారంటే?

ఆయన ఏం మాట్లాడలేకపోయారు.

''ఇంకా దుప్పట్లు అవీ కూడా కావాలిటలెండి! రండి వెదడాదాం'' అన్నారు శ్రీనివాసు ఎటో చూస్తూ.

''నేను రానుగాని ఆవిడ్నే వెంటేసుకుపో. షాపులన్నీ ఇంట్లోకి పట్టేస్తుంది జాగ్రత్త. అనుభవజ్ఞుడ్ని— చెప్పకపోతే తప్పు.''

కోడలితో బాటు ఆవిడ ఒకరిక్షా ఎక్కింది. రెండోదాంట్లో శ్రీనివాసు ఎక్కాడు. బయలుదేరిపోతున్న రిక్షాలని చూస్తూ ''దీనికి గ్రహించుకునే శక్తిలేదు'' అనుకున్నారాయన.

పీట వేసుకుని కూర్చున్నారు రాజారావుగారు. సరస్వతమ్మ కాఫీలు కలుపు తోంది.

''ఇల్లు చక్కటిది సంపాయించాడు వీడు. నలుగురు వచ్చినా బాధలేకుండా నిక్షేపంగా సరిపోతుంది......మీ నాన్న ఎప్పుడొస్తా నన్నారమ్మాయ్?''

''ఏమోనండి. నేనడగలేదు'' అంది రాధ మెల్లిగా.

''మనింటికి రమ్మనిమని వాళ్ళని అడగద్దా?.....ఏమే నీవయినా చెప్పక పోయావు?''

''అదెటూ చెప్పే ఉంటుదనుకున్నాను.''

''అప్పుడే అదెలా చెబుతుందే! పెద్దదానివి నువ్వెందుకున్నట్టు? ఈ రోజు ఉత్తరం రాస్తానుండు. కొత్త కాపరం చూడడం అందరికీ సరదానే!''

''మీకూ ఉన్నాయన్నమాట సరదాలు. నేనిన్నాళ్ళూ లేవనుకున్నాను. సరేగాని వాడినిలా పిలవండి, ముఖం కడుక్కొని గదిలోకి పోతున్నాడు..... అబ్బాయి శీనూ, కాఫీ తాగి పోదువుగానీ రా''

కొంచెం సేపటికి టవలుతో ముఖం తుడుచుకుంటూ వచ్చాడు శ్రీనివాసు.

''మీ మావగారికి ఉత్తరం రాయి, వీలు చూసుకువిఒకసారి అందరినీ రమ్మనమని. వాక్యాడా కొంచెం ఖాళీ ఉంచుతే కింద నేనూ రాస్తాను'' అన్నారాయన.

''అలాగే''

''ఇవాళ ఎటువైపు పెట్టించావే వూరేగింపు?''

''అంటే?'' అర్థంకాక అడిగింది సరస్వతమ్మగారు.

''నిన్నను బట్టలకొట్లు, పాత్ర సామాను వాళ్ళని ప్రోత్సహించారు. ఈరోజు ఎవరిదో అదృష్టం?''

''రోజల్లా మీకెదురుగా కూర్చుంటాను లెండి.... సరా?''

''ఉద్దేశ్యం బాగుంది గాని నేనింట్లో ఉండనే!''

''ఈరోజు గుడికి వెడదామనుందండి అమ్మ.''

''నేనిల్లు కదులుతే సహించలేరురా మీ నాన్న''

''వయస్సు పెరిగిన కొద్దీ కోపం పెరుగుతోందిరా మీ అమ్మకి. అక్కడికి పాపం గుళ్ళూ, గోపురాలు అంటుంది కాని ఆదేముళ్ళవల్ల ఏం కావడం లేదు.''

''మీరూ రండి గుడికి'' అన్నాడు శ్రీనివాసు.

''నాకొంచెం పనుంది—అలా వెళ్ళి వస్తాను. ఈరోజు శలవు పెట్టావా?''

మాట్లాడ కుండా తల్లివంక చూశాడతను.

''ఎందుకూ? ఇక్కడేగా—ఒక్క అరగంటలో వచ్చేయవూ?'' అందావిడ.

రాజారావుగారు గబుక్కున లేచి వరండాలోకి వెళ్ళిపోయారు.

''అబ్బాయ్, నీకు నీళ్ళు తోడేసున్నాను. నువ్వు పోసుకుంటే మేం కూడ చకచక కానిస్తాము'' అంటోంది ఆవిడ కొడుకుతో.

ఆ మాటలు విని ''తన ముచ్చట తప్ప వీడి ముచ్చట చూడదుకదా!'' అనుకుని నవ్వుకున్నారాయన.

క్రితం రోజు లాగానే ఆడవాళ్ళిద్దరూ ఒకరిక్షా శ్రీనివాసు ఒక రిక్షాలో బయలుదేరి అరగంటలో అదేపద్ధతిలో తిరిగి వచ్చేశారు.

''దీనికి చెప్పవలసిందే ఇంక'' అని నిశ్చయించుకున్నారాయన.

మధ్యాహ్నం ఆయన వరండాలో కూర్చుని ఉంటే సరస్వతమ్మగారు పక్కన చేరింది.

''ఏదో చెప్పబోయేదానిలా ముఖం పెడుతున్నావు ఏమిటి విశేషం'' అన్నారాయన సిగిరెట్టు పొగ రింగురింగులుగా వదులుతూ.

ఆవిడ ఏమీ మాట్లాడలేదు.

''ఎలా ఉంది నీ కొడుకు కొత్తకాపరం?'' అన్నారాయన మళ్ళీ ఉత్సాహంగా.

''కాపరాలకేం బాగానే ఉంటాయి. మనుష్యులే మారతారు కాని!''

''ఎవరూ మారింది ఏమాకథ?''

''ఇంకెవరూ—మీ పుత్రరత్నం''

[illegible]

"మీ ఆకన్నీ వేళాకోళాలు వెక్కిరింతాను. లేకపోతే ఇదివరకు శెలవలకొచ్చినప్పుడు ఇడ్లీలు చేస్తానంటే 'నేను తినను. చేశావో పారేస్తాను' అనేవాడు కదూ"

"అనడం ఏమిటే తినక భీష్మించుకున్న రోజులు లేవూ?"

ఆవిడకి ఉత్సాహం పుంజుకుంది." అప్పుడా అటువంటివాడు నిన్నను ఇడ్లీలు వేయమని దానితో చెప్పివెళ్లాడు. అదేమిటిరా తినే వాడివి కాదుగా" అని అడిగాను. "నాకెప్పుడూ అవి ఇష్టమే కదమ్మా!" అన్నాడు పైగా.

"అవునత్తయ్యా, మామయ్యగారుకూడా ఊరునుంచి వచ్చినప్పుడల్లా ఇడ్లీలే వేయిస్తారు. ఇష్టమని" అంది ఆవిడ వత్తాసుగా.....ఏమిటో చెప్పండి ఈ నాటకం. నాచేత్తో చేసినవంటే తినడా! ఇప్పుడు"

"ఆఁ, కట్. దీనివెనక ఉన్న ఫిలాసఫీ చెబుతానాగు వరుసగా. 'ఇడ్లీ' అన్నది అడగానికి శ్రమతో కూడుకున్న అల్పాహారం అన్న విషయం ఒప్పుకుంటావా? అయినా వాడు చాలా సార్లు అనేవాడు! "చేసేవాళ్లకి ఒళ్లు హూనం అయిపోతుంది గాని తినేవాళ్లకేం ఎన్నయినా పట్టించగలం" అని. కనుక అప్పట్లో నువ్వు ఒక్కదానివి అంత శ్రమ పడడం ఇష్టం లేదు వాడికి. అలా అంటే నువ్వు వినవు. పైగా కోడలు పిల్ల చిన్నది. కాబట్టి అబ్బనత్తువ కొద్ది రుబ్బు కలదు".

"ఏమో ప్రతిదానికీ టీకా తాత్పర్యం చెబుతారు మీరు. నేనేపని చేయబోయినా ఎందుకమ్మా అది చేస్తుందిగా అంటాడు వాడు..... ఎప్పుడు వెళ్లిపోదాం?"

"అప్పుడే మొహం మొత్తిందా—ఎల్లుండి ఉదయం."

సాయంత్రం శ్రీనివాసు రావడమే ఇద్దరు స్నేహితుల్ని వెంట బెట్టుకొని వచ్చాడు. వాళ్లని హాల్లో కూర్చో బెట్టి లోపలికి వెళ్లి "కాఫీ కావాలి కాఫీ, స్నేహితు లొచ్చారు" అన్నాడు రాధతో.

ఆ అమ్మాయి మాట్లాడక ముందే "నువ్వెళ్లి మాట్లాడుతూండువాయనా నిముషంలో కాస్తాను." అంది సరస్వతమ్మగారు.

రాజారావుగారు గదిలో [illegible] చదువు కుంటున్నారు.

కాఫీలు [illegible] వచ్చాక తల్లిని చూసి [illegible] ఆగి "మా

తరం మారింది

మదర్. వీరు తెలుసుకదమ్మా నీకు! చెల్లాయి స్నేహితురాలు సువర్చల లేదూ—వాళ్ల అన్నయ్య ప్రభాకర్"

"నమస్కారమండీ. ఎప్పుడు వచ్చారు?"

"నిన్న వచ్చాం నాయనా. కోడల్ని తీసుకు వచ్చాను. నీకామధ్య పెళ్లయింది కదూ! సువర్చల మద్రాసులోనే ఉందిట. మొన్న పెళ్లయినప్పుడు చూద్దాం అను కున్నాను గాని పడింది కాదు. దానికి పిల్లలా?"

"ఇద్దరాడపిల్లలండి."

"బాగుందినాయనా మీ ఆవిడ్నికూడా తీసుకురాకపోయావు?"

"అదే చెప్పానండి వీడితో, వచ్చే ఆది వారం కలిసి వస్తానురా అంటే వినలేదు."

"మంచినీళ్లు కావాలమ్మా" అన్నాడు శ్రీనివాసు.

"పట్టుకొస్తానుండు" అంటూ లోపలికి, వెళ్లింది ఆవిడ. శ్రీనివాసు ప్రభాకర్ వంక చూశాడు. ఇద్దరూ నవ్వేశారు.

గదిలో కూర్చుని ఈ తతంగం చూస్తున్న రాజారావుగారు కూడా నవ్వుకున్నారు.

సినిమాకు వెడదామన్న కొడుకు ప్రతిపాదనని తోసిపుచ్చారు ఆయన "ఏడిశావులే ఈరోజు రెస్టు తీసుకోండి రేపువెడదాం" అని.

భోజనాలయ్యాక ఆరుబయట మంచం మీద పడుకున్న రాజారావుగారు భార్యని పిలిచారు.

"సరస్వతీ ఇలా రా నీతో మాట్లాడాలి" అని.

పక్కన పడక మంచం వాల్చుకొని కూర్చుంది ఆవిడ. "చెప్పండి"

"పడుకున్నారా పిల్లలు?"

"ఆఁ"

కొంచెంసేపు మాట్లాడ కుండా పడుకుని గభాలున లేచి కూర్చున్నా రాయన "నేను కొన్ని విషయాలు చెబుతాను. ఓపిగ్గా విని వాటిగురించి సరిగ్గా ఆలోచించు....."

"పిల్లది కొత్తకాపరం—అవునంటావా?"

"కాదని ఎవరన్నారు?"

తను మొదలెట్టిన పద్ధతి ఆయనకే నచ్చినట్టుంది. కొంచెంసేపాగి "ఒక వయస్సు వచ్చాక బంధుత్వాలు ఎలా వుండాలో తెలుసా నేను నీకన్నా పెద్ద

[illegible] "స్నేహితులం" అన్నదృష్టిని పెంపొందించాలి. అప్పుడు భయ భక్తుల బదులు ప్రేమ. చనువు కలుగుతాయి. అటువంటప్పుడు జీవితం సుఖంగా ఉంటుంది. లేకపోతే మొదట ఆ పరిస్థితికి సమాధానపడడం కష్టం అనుకో" అన్నారు.

"దేనికి ఈ ఉపోద్ఘాతము అంతా?"

"నిన్ను గురించే. వాళ్లు కొత్త దంపతులు వాళ్లకేం కోరికలుంటాయో మన గతాన్ని గుర్తు చేసుకొని గ్రహించుకోవాలి. దాని కనుగుణంగా మనం ప్రవర్తించాలి."

"నేనెలా ప్రవర్తించానేమిటి?"

"కరెక్ట్ ఇప్పుడు టాపిక్ లోకి వచ్చాం. ఎక్కడికయినా వెడుతున్నప్పుడు రిక్షాలో నువ్వు కోడలి ప్రక్కన కూర్చునేకన్నా దాన్ని వాడి ప్రక్కన కూర్చోపెట్టు, వాళ్ల ప్రయాణం ఎంత సరదాగా ఉంటుందం టావు? పిల్లలు నువ్వు తోడకన్నా వాడు స్నానం చేసేదాకా టవలు పుచ్చుకొని దాన్ని నుంచోమను అక్కడ. అన్నం వాళ్లని కలిసితినమను. వాడిస్నేహితులకి కాఫీ దాంతో పంపు.. సౌధ్యమయినంత వరకు వాడి పనులు దానిచేతే చేయించు."

"అయితే నేను!......"

"ఆగు వరుసగా నేను చెప్పేదిపూర్తిగా విని మాట్లాడు. నువ్వు కొత్తగా కాపరా నికి వచ్చినప్పుడు నీకు ఎటువంటి వూహ లుండేవో ఒక్కసారి గుర్తు చేసుకో. అప్పట్లో మన పెద్దవాళ్లు అవి తీరకుండా చేశారు. అది మనకెంత కష్టం కలిగించిం దంటావు? ఆ మొదటి రోజుల్లోనే ఆ కోరికలన్నీనూ. ఇప్పుడు అవకాశాలు ఉంటే మాత్రం లాభం ఏమి టంటావు?

"మనకి మన పెద్దవాళ్లు అవకాశాలు ఇవ్వలేదు. కాని మనం ఆ అనుభవం మీద, ఇప్పుడు వీళ్లకి కలిపించవచ్చుగా. చరిత్ర చర్విత చరణం కాకూడదు సరస్వతీ, ఎవరో ఒక్కరు కొత్త బాట తొక్కితే ముందు తరాలవాళ్లు సుఖపడతారు. ప్రతిదానికి నిన్ను ఆ పరిస్థితుల్లో వూహించు కుంటుండు."

ఆవిడ మాట్లాడకుండా వింటోంది ఆవిడ ముఖంలోకి పరికించి చూసి నవ్వా రాయన.

"ఎందుకు నవ్వుతారు?"

"నీకు తెలుసు. ప్రతి అడదానికి అట్టు

భర్తమీద, ఇటు పిల్లలమీద కూడా అధికారం చలాయించాలని వాళ్ళ ప్రేమకి తామొక్కరే వారసులవాలనీ ఉంటుంది. దాన్ని వారు మరొకరితో పంచుకోలేరు. కాని నీభర్త ప్రేమ నీ కొక్కదానికే దక్కాలని అనుకున్నట్టే నీకోడలూ అనుకుంటుంది. అది గుర్తుంచుకోవాలి. మన బాధ్యత పిల్లల్ని పెంచడం వరకు. అప్పుడు వాళ్ళని వాళ్ళ తరం వాళ్ళకి అప్పచెప్పాలి అంటే 'షిఫ్ట్' మారుతుందన్నమాట." "వీళ్ళెప్పుడు వెడతారు. మనం చిలకాగోరింకల్లా ఉండచ్చు" అన్న భావన వాళ్ళకి రానీయకుండా మనం ఉండగానే వాళ్ళనలా ఉండేట్లు చేస్తే మన వంటికి ఆనందంగా ఉంటుంది.

"ఆడదానికి ఆడదే శత్రువన్నారు తెలుసా! కాని అది మనింట్లో నిజం కాకూడదు. అదీ చిన్నపిల్ల, నీకూతురు తప్పులుచేస్తే క్షమించినట్లు దీన్ని చూసుకో. అప్పుడు నీకిది మరో కూతురవుతుంది." అని ఆవలించి "చాలా పెద్దవిషయాలు చెప్పాను. ఇవి శాంతియుత సహజీవనానికి చిట్కాలు. నీకు గుర్తుందో లేదో శ్రీనివాసు కారు క్రింద పడ్డప్పుడు....."

ఆయన గుర్తు చేయకుండానే ఆవిడ కంతా గుర్తు కొచ్చింది.

'అప్పట్లో ఆయన అక్కగారింట్లో ఉండేవారు, తనకి కొత్త కాబట్టి చేదోడు వాదోడుగా ఉంటుందని. మొదట తనకది బాగానే ఉన్నా రానురాను ఆవిడ పెత్తనం చెలాయిస్తున్నట్లు బాధపడ సాగింది తను. ఆయన గురించి తనకేమీ తెలియనట్లుగా ఆవిడ మాట్లాడుతుంటే ఒళ్ళు మండేది తనకి. ఫలానా కూర ఆయన కిష్టం అని తనంటే ఏదోపెద్ద వింత విన్నట్లుగా "భలేదానివి చిన్నప్పటి నుంచి వాడికది అసహ్యం" అని ఫక్కున నవ్వేసేది. పోనీ ఈయనగారు కూడా ఏటూ చెప్పేవారు కాదు.

ఇలా ప్రతి విషయంలో తన తమ్ముడు తన చేతిలోనే ఉన్నట్లు ఆవిడ మాట్లాడుతుంటే సహించ లేక ఏవో సాకులు పెట్టి వేరే ఇల్లు తీసుకునేట్లు చేసింది తను. ఏ వేళనున్నారో తను చెప్పగానే విన్నారాయన. తరువాత కొన్నాళ్ళకి తనకి శ్రీనివాసు పుట్టాడు. మళ్ళీ వీడితో పెద్ద భాగవతం ఉంటుంది.

ఈ వెధవ మిలిటరీ కారు కింద పడ్డాడు ఒకసారి. తను హడలి పోయింది. ఉన్నది ఒక్క నలుసు, కళ్ళల్లో వత్తులు వేసుకుని కూర్చునేది వీడి దగ్గర. వీడికి ఒక స్నేహితురాలు ఉండేది సరళ అని పదేళ్ళది. అది కూడా పెద్ద ఆరిందాలాగా వీడి దగ్గరే కూర్చుని మందులు పడుతుండేది. తన చేత్తో తాగనని మొరాయించినప్పుడు అదిస్తే తాగేసే వాడు. తనకి ఒళ్ళు మండేది. తన వూసే ఎత్తకుండా దాంతో కబుర్లు చెబుతూండే వాడు. అది లేకపోతే దాని కోసం కలవరించేవాడు.

రాను రాను తను సహించలేక పోయింది. ఆ సరళని రాకుండా చేసింది. ఒక రోజున అది రాందే మందు తాగనన్నాడు. తనూ తాగి తీరాలిసిందే నంది. వాడు ఏడుపు ఆ పిల్లకోసం. ఇదంతా చూసిన ఆయన వెళ్ళి దాన్ని తీసుకొచ్చారు. దాన్ని చూస్తూ వాడు మందు తాగుతుంటే చూడలేక తను చేతుల్లో ముఖం దాచుకుని ఏడ్చేసింది.'

"లోకరీతే అంత సరుసూ, అక్కయ్య నన్ను నీ చేతిలో పెట్టలేక పోయింది. కాని రోజులు విడిపోయాయి. నువ్వు నీ కొడుకు ప్రేమని సరళతో పంచుకోలేక పోయావు. అంతేగాని వాళ్ళింకా చిన్న పిల్లలన్న

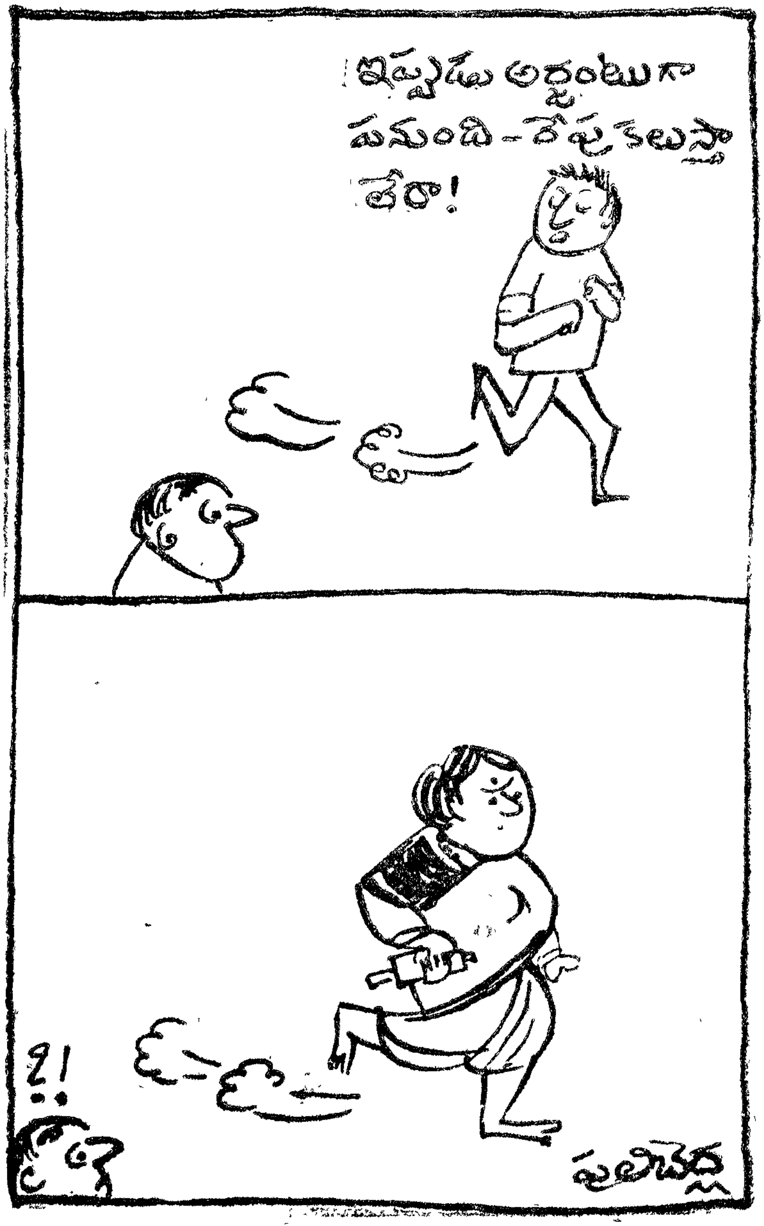

గుర్తింపు కూడా నీకు లేకపోయింది. చిత్రంగా లేదూ!''

నవ్వింది సరస్వతమ్మ. అలాగే పడుకుంది. వెంటనే ప్రశాంతంగా నిద్రపోయింది....

ముఖం తుడుచుకుంటూ బయటికి రాబోతున్న కొడుకుని ''అమ్మాయి పట్టు కొస్తుంది లే కాఫీ, పేపరు చదువుకుంటూ కూర్చో. రాధా, వాడికి కాఫీ తీసుకెళ్ళు'' అంది సరస్వతమ్మ పొద్దున్న కాఫీల దగ్గర.

ఒక క్షణం ఆవిడవంక చూసి కాఫీ పుచ్చుకుని గదిలోకి వెళ్ళింది రాధ.

రాజారావుగారు తృప్తిగా ఆవిడ ముఖం లోకి చూశారు. కాని, ఆవిడ పట్టించుకో లేదు.

కొంచెం సేపటికి—

''స్నానం చేయాలమ్మా'' అన్న కొడుకు మాటవిని ''నన్నడుగుతా పేంరా? అమ్మాయ్, చూడు వీడి విషయం. నేను మడి కట్టు కుంటాను చప్పున'' అంది.

రాజారావు గారు పేపరు చాటున నవ్వు కున్నారు.

''నువ్వు కూడా కంచం పెట్టుకోవే అమ్మాయి, ఇద్దరికీ వడ్డించేస్తాను.''

''నేను మీతో భోంచేస్తా లెండత్తయ్యా''

''నాతో పెట్టుకుంటే ఎలా, నాకు మడీ దడీ! చిన్న పిల్లలు పెద్ద వాళ్ళతో వంతు వేసుకోకూడదు. నాకూ, ముసలాయ నకి నువ్వు వడ్డిద్దువు గాని''

ఫక్కున నవ్వింది రాధ.

''ఎందుకే నవ్వుతావు?''

రాజారావుగారు గబగబ లోపలికి వచ్చారు. ''నవ్వదూ మువ్వన్న మాటకి? నేను నీకంటికి ముసలాడనా? నేను తాతనయిన రోజున నువ్వూ బామ్మవవుతావు గుర్తుంచుకో.''

ఆయనకి ఇంటి వాతావరణం బాగుంది.

ఆఫీసుకి వెడుతున్న కొడుకుని గుమ్మంలో పట్టుకుని ''ఒరేయ్ అబ్బాయి, మధ్యాహ్నం శలవు పెట్టి ఇంటికి వచ్చేయ్. సాయంత్రం సినిమాకి వెడదాం'' అంది సరస్వతమ్మగారు.

శ్రీనివాసు రాధ ముఖంలోకి చూశాడు. సిగ్గుపడినట్టుగా తలవంచుకుంది ఆ అమ్మాయి.....

''పదండమ్మా టయిమయి పోయింది తెమలాలి. రిక్షాలు కేకేయనా?''

''బహువచనం దేనికి? ఒక్క రిక్షాపిలు''

''అదేమిటి?''

''అవునర్రా, మీ ఇద్దరికీ రెండు కావాలా ఏమిటి?''

తరంమారింది

''నువ్వు చూడవా?''

''చూడనని ఎవరన్నారు. మాట్లాడ కుండా రిక్షా పిలు. రాధా ఊఁ తెమలాలి.''

వాళ్ళిద్దరూ రిక్షా ఎక్కి వెళ్ళిపోతుంటే అటే చూస్తూ ''కొత్త పాత్ర బాగానే అభినయిస్తున్నావు సరస్వతీ. కొద్దిరోజుల్లో అలవాటయి పోతుంది'' అన్నారు రాజారావు గారు.

''అభినయించడం ఏమిటండీ... నిజంగా నా మనస్సుకి ఇప్పుడు హాయిగా ఉంది. తాళం వేసి వస్తాను. మనకో రిక్షా పిలవండి''

''ఆ!''

ఇంగ్లీషు సినిమా చూసి కొంచెం ముందొచ్చిన చిన్న జోడీ ఇంట్లో ఎవరూ లేకపోవడం చూసి ఆశ్చర్య పడ్డారు.

''ఎక్కడికి వెళ్ళారు చెప్మా'' అన్నాడు శ్రీనివాసు.

''సినిమాకేమో. అందుకే డూప్లికేటు తాళం చెవులు నాకిచ్చారు'' నవ్వింది రాధ.

వీళ్ళ భోజనం చేసేంతలో లోపలికి వస్తూ ''........'' కి వెళ్ళామర్రా ఎంత బావుందని! కమ్మటి పాటలు, అచ్చం శ్రీ కృష్ణపరమాత్ముని చూస్తున్నట్లే ఉంది'' అంది సరస్వతమ్మ.

రాధా, శ్రీనివాసు ఒకరినొకరు చూసుకుని నవ్వుకున్నారు.

''ముసి ముసి నవ్వులేం నవ్వుతావే పిల్లా పెద్దగానే నవ్వు!.... లేకపోతే మీరు వెళ్ళే సినిమాలు మాకేం బాగుంటాయే?''

భోజనం చేసి బయటికి వచ్చిన రాజారావు గారికి వరండాలో మంచాలగుపడక పోవడంతో ఆశ్చర్యంతో లోపలికి వచ్చి ''అవునే, అమ్మాయిని మంచాలు వేయమను'' అన్నారు.

ఆవిడ నవ్వి గది వైపుకి చేత్తో చూపిం చింది. అటు చూశారు. కొడుకు పడుకునే గది వేసి ఉంది. దాని పక్క గదిలో రెండు మంచాలు వేసి తెల్లటి దుప్పట్లు పరిచి ఉన్నాయి. లోపలికి వెళ్ళి చూశారు. అగరొత్తులు కూడా వెలిగించి ఉండడంతో గబగబ వెనక్కి వచ్చి ''నీ ఏర్పాట్లా ఇవన్నీ?'' అన్నారు నవ్వుతూ.

''కొడుకునీ, కోడలు పిల్లనీ అడగండి''

* * *

రైలు వచ్చేందుకు ఇంకా కొంచెం సేపుంది. ముగ్గురి ముఖాల్లో దిగులు చదువుకున్న రాజారావుగారు ''ఒరేయ్ అబ్బాయి, ఇటురా'' అంటూ కొడుకుని కొంచెం అసింటా తీసుకెళ్ళి ''అది చిన్న పిల్ల. కొత్త కాపరం! దాని కేమయినా సరదాలుంటాయి. రోజూ బజారు నుంచి ఏదోవకటి తెచ్చి పెడుతూండు— చేసు కోవడం ఇంకా చాతకాదు కదూ!.... కసురు కోకు. సర్దుకు పోవాలి.

''మీ అమ్మ ఏమయినా తొందరగా మాట్లాడి ఉంటుంది. పట్టించుకోకు. దాని తత్వం నువ్వెరగంది కాదు'' అన్నారు.

''భలేవారు నాన్నగారు, అమ్మ వెళ్ళి పోతోందని ఇప్పుడు దానికి ఎక్కడలేని దిగులూ పట్టుకుంది. 'మా అమ్మని మించిపోయారు అత్తయ్య' అంటోంది''

''సర్లే అమ్మని పొగడడానికేం గాని ఈ రెండు వందలూ ఉంచుకో అవసరానికి. కావాలంటే రాయి, పంపుతాను. ఇకపద.''

సరిగా అదే సమయానికి ''అమ్మాయి వాడు కొంచెం దురుసు మనిషి. వాడు నా పోలికట— అంటుంటారు మీ మామ గారు. జాగ్రత్త.''

''మీ పోలికయితే నేను చాలా అదృష్ట వంతురాల్నిఅత్తయ్యా'' అంది నిండుగా రాధ.

కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి సరస్వతమ్మ గారికి. ''పిచ్చి పిల్ల, అసలు వెళ్ళకనే పోదును ఈ రోజు. ఆయన మొండి పట్టు పడుతున్నారు. సరేగాని, ఈ ఏభయి నీదగ్గర ఉంచుకో. వాడి దగ్గర నుంచి కూడా తీసు కుంటూ నాలుగు రాళ్ళు దాచుకో. పిల్లా జెల్లా పుడితే ఉంటుంది''

సిగ్గుపడి తల వంచుకుంది రాధ.

రైల్లో అంది సరస్వతమ్మగారు కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ''ఇంకో రెండు రోజు లుండాలని ఉంది నాకు— పడనిచ్చారు కాదు. అమ్మాయి కూడా గోల పెట్టింది. అప్పుడే వెళ్ళకండి అని''

''అక్కడనే ఉంది సరస్వతీ అందం! మంచి వాతావరణం ఉన్నప్పుడు వెళ్ళి పోవాలి. మళ్ళా వీళ్ళెప్పుడు వస్తారా అని వాళ్ళు, ఎప్పుడు వెడదామా అని మనం ఎదురు చూస్తుంటాము. ఆ నిరీక్షణలో అందం ఉంది. ఆత్మీయత పెరుగుతుంది.''

''పిచ్చి పిల్లలు, ఇద్దరూ కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టుకున్నారు నేను వెళ్ళిపోతున్నందుకు.''

మనస్సులోనే వాళ్ళ కడుపున నాలుగు కాయలు కాయాలని ఆవిడ ఆశీర్వదిస్తోం దని తెలుసును ఆయనకి.

అందుకే నవ్వుకున్నారు.